ارزيابي بهره‌وري آب در شبكه آبياري و زهكشي مغان براساس تعاريف نوين بهره‌وري آب

سياوش زيدعلي[۱] و مجيد خلقي[۲]

۱- دانشجوي سابق كارشناسي ارشد رشته آبياري و زهكشي گروه آبياري و آباداني، دانشگاه تهران،
si_zeidali@yahoo.com
۲- دانشيار گروه آبياري و آباداني دانشكده كشاورزي، دانشگاه تهران، kholghi@ut.ac.ir

چكيده

مصرف بي‌رويه آب در بخش كشاورزي و تلفات بالاي آب در اين بخش باعث توجه بيش از پيش به بهره‌وري آب گرديده است. اولين قدم در راه افزايش بهره‌وري آب سنجش مقدار آن در وضعيت كنوني و شناخت پتانسيل‌هاي موجود براي افزايش آن مي‌باشد. در اين راستا وضعيت بهره‌وري آب در شبكه آبياري و زهكشي از سال ۷۷ تا ۸۱ مورد بررسي قرار گرفت. با توجه به معيار بهره‌وري آب (نسبت ستانده به نهاده آب) شاخصهاي مختلفي براي ارزيابي بهره‌وري آب مورد استفاده قرار گرفت. ستانده به سه صورت، ميزان توليد، ارزش ناخالص توليد وارزش خالص توليد و نهاده آب هم به چهار صورت آب آبياري، آب ورودي خالص، كل آب خرج شده و آب مورد نياز تبخير تعرق واقعي به كار برده شد. نتايج نشان داد شاخصهايي كه بر اساس ميزان توليد هستند بدليل تغييرات الگوي كشت و شرايط اقليمي متفاوت در سالهاي انجام تحقيق با شاخصهايي كه بر اساس ارزش خالص و ناخالص توليد متوسط ارزش ناخالص توليد بودند همبستگي بالايي ندارند ولي بين شاخصهايي كه بر اساس ارزش خالص و ناخالص توليد مي‌باشند همبستگي بالايي وجود دارد. متوسط ارزش ناخالص هر واحد آب آبياري، آب ورودي خالص، كل آب خرج شده و آب مورد نياز تبخيرتعرق در شبكه به ترتيب ۶۵۲، ۴۸۸، ۱۰۷۶و ۱۰۹۵ (ريال بر متر مكعب)برآورد گرديد. در سالهاي اخير بهره‌وري آب ارتقا يافته و مقدار شاخصها در سال زراعي ۸۱-۱۳۸۰ به بيشترين مقدار خود رسيده‌اند. نتايج حاكي از وجود پتانسيل بالا جهت ارتقاي بهره‌وري آب در شبكه آبياري مغان مي‌باشد.

واژه‌های كليدي: بهره‌وري آب، شاخصهاي بهره‌وري، شبكه آبياري و زهكشي مغان.